

Pravidlá prvého kontaktu pri dištančnom vyučovaní rómskych detí z vylúčených komunit

Vážení učelia, odborní pracovníci, asistenti učiteľa a dobrovoľníci, spísali sme pre vás niekoľko základných postupov a pravidiel, ktoré vám môžu uľahčiť a efektívnejšie zvládať vzdelávanie chudobných rómskych detí na diaľku. Mnohé z nich už postupne uplatňujeme aj my do našej každodennej práce s deťmi a rodičmi.

1. Učiteľ ako prvý identifikuje a kontaktuje (telefonicke, cez sociálne siete) rodinu dieťaťa – rodina dieťaťa/žiaka príslušného učiteľa pozná, je pre nich autorita – takto už na samom začiatku budujeme v dištančnom vzdelávaní základnú dôveru a bezpečie.
2. Učiteľ si následne zmapuje, či má rodina základné pripojenie na internet a telefón alebo počítač, na ktorom sa dá pracovať, prípadne aké sú ďalšie možnosti spolupráce pri dištančnom vzdelávaní. Takisto zistí akú ďalšiu nevyhnutnú materiálnu podporu potrebuje dieťa/žiak, aby mohlo pracovať (listy, výkresy, farbičky, pero a pod.).
3. Pri rodinách, ktoré majú výrazne limitované možnosti využívať internet a sociálne siete, je dobré realizovať kontakt prostredníctvom telefonického spojenia (vysvetľovanie zadani) v kombinácii s roznáškou pracovných listov do príslušnej rodiny dieťaťa zo strany terénneho sociálneho pracovníka, alebo zdravotného asistenta (vyžaduje sa pravidelná tímová spolupráca).
4. Učiteľ požiada rodiča o pomoc s učením. Nezabúdajte, že rodičia tiež majú svoje potreby (komunikovať, sprostredkovať učenie, vzdelávať sa, poradiť), ale sú pre nás aj neoceniteľným prínosom (zdrojom informácií o deťoch, pomoci, spolupráce a angažovanosti). Spravte si z rodiča partnera.
5. Je dobré, ak učiteľ v úvodných fázach vyučovania získa celkový prehľad o počte detí a rodinných príslušníkov v domácnosti. Pomôže vám to lepšie uvažovať o tom, ako využiť dynamiku rodinného kruhu a ako a koho v rôznych fázach zapojiť do domáceho vzdelávania a medzigeneračného učenia.
6. V úvodných fázach dištančného vzdelávania je potrebné nato, aby sme udržali koncentráciu a motiváciu dieťaťa, uistiť sa, či nie sú deti hladné, či sú dostatočne odpočínuté, či im nie je zima – hovoríme o naplnení základných biologických potrieb dieťaťa. Alebo či majú deti/žiaci v daný čas vyhradené a nikým nerušené miesto pre vzdelávanie sa a komunikáciu s učiteľom – hovoríme o pocite istoty a bezpečia vo vzdelávaní.
7. Učiteľ zadá úlohu a uistí sa či rodič-dieťa/žiak porozumeli príslušným zadaniam zo strany učiteľa. Znovu používame jazyk: „dohliadnite prosím, pomôžte mi s tým, aby sa dieťa naučilo...“. Nezabúdajte, že úlohy sa majú čo najviac približovať realite, možnostiam a potenciálu dieťaťa (čo doma bežne robí a zažíva, čo domá má k dispozícii a pozná).
8. Používajte čo najkratšie a najjednoduchšie vety a pokyny, nepoužívajte cudzie slová pri vysvetľovaní, kladte otvorené otázky, ktoré podnecujú k hlbšiemu premýšľaniu a k diskusii. Komunikujte v jazyku priateľskom rodine/komunitě.

9. Následne sa skontaktuje učiteľ a príslušný dobrovoľník z radov vysokoškolákov (alebo s asistentom učiteľa) a dohodnú sa spolu na pravidelnej komunikácii – dobrovoľník je predĺženou rukou učiteľa, učiteľ uvedie/predstaví svojho dobrovoľníka príslušnej rodine.
10. Dvojica učiteľ/dobrovoľník sa navzájom dopĺňajú aj ohľadom požiadaviek na dieťa – ideálne ak kombinujú formálne vzdelávanie resp. požiadavky na formálne učivo zo strany učiteľa s neformálnym-sociálnym, relaxačným učením zo strany dobrovoľníka.
11. Dobrovoľník (alebo asistent učiteľa) pomáha učiteľovi, deťom a žiakom pri dištančnom vzdelávaní premostovať slovenský a rómsky jazyk, prípadne prekonávať ťažkosti s negramotnosťou rodičov tak, aby dieťa/žiak a rodič zadaniam a učivu dobre porozumeli.
12. Medzi učiteľom a dobrovoľníkom musí prebiehať pravidelná komunikácia presne v stanovenú hodinu (určia si ju spolu po vzájomnej dohode).
13. Učiteľ ako prvý identifikuje potrebný predmet doučovania pre žiaka a stimulácie pre dieťa a dohodne sa s dobrovoľníkom na príslušnej intervencii – Ministerstvo školstva odporúča obsah vzdelávania skôr precvičovať, opakovať, nie ho zbytočne rozširovať.
14. Komunikácia medzi učiteľom/dobrovoľníkom a dieťaťom/žiakom pri doučovaní musí byť vždy pravidelná a musí prebiehať v rovnakú hodinu tak, aby si deti/žiaci postupne budovali návyky, zvykali si na pravidelný režim – dieťa, ale aj rodič potom vie čo a kedy má očakávať a čo sa po ňom chce – spoločne budujeme v dištančnom vzdelávaní pocit istoty.
15. Je dôležité, aby si deti/žiaci zvykali na to, že je dôležité, aby si pravidelne vypracovali úlohy a zadania (v tomto momente je dôležité klásť dôraz na samotnú cestu, proces prípravy, priebeh učenia sa, ako na požadovaný výsledok).
16. Úlohy a cvičenia sa vždy zadajú v pondelok ráno a v piatok po obede si učiteľ, alebo dobrovoľník vypýtajú dohodnutou formou spätnú väzbu – spätná väzba buduje medzi učiteľom a rodičom vzťah a zodpovednosť k učeniu.
17. Rodičov za pomoc a deti za prácu je dôležité oceniť. – využívajte osobnejšiu formu, ako je napríklad osobné poďakovanie, list, odkaz, úsmev, krátke video a pod.
18. V priebehu dištančného vzdelávania rómskych detí/žiacov si zaveďte denník učiteľa/dobrovoľníka a zapisujte si pravidelne do denníka vlastné postrehy, poznatky a zistenia. Neváhajte sa o svoje závery podeliť so svojimi kolegami zo školy.
19. Na dištančné vzdelávanie nie je na Slovensku zatiaľ pripravená základná materiálno-technická a ani odborná personálna infraštruktúra. Preto študujte, hľadajte zdroje, tvorte, zdieľajte, radte sa a pýtajte sa.

Viac sa dozviete na eduroma.sk alebo na romaeducationfund.org

Zoznam odporúčaní vypracovali
Vlado Rafael, PhD. a **Barbora Vaněk, PhD.**